

Hoe aoc's de sector inspraak geven

Kritische k(l)anten

Scholen en bedrijven kunnen niet zonder elkaar. De school levert toekomstige werknemers, een bedrijf is klant en stage- of leerbedrijf. Het is niet meer dan logisch dat vertegenwoordigers uit het vak, de sector waarvoor wordt opgeleid, inspraak hebben in het onderwijs.

De wijze waarop de geluiden uit het vak op de groene mbo-opleidingen worden gehoord varieert. Dat gaat van vooral persoonlijke contacten van docenten die op het bedrijf komen tot gestructureerde inhoudelijke inbreng van vertegenwoordigers uit de sector.

Op veel aoc's vormen vertegenwoordigers van het regionale bedrijfsleven in de sector en vertegenwoordigers van de betreffende opleiding samen een sectorraad. Op het groene mbo in Zeeland (Edudelta) gebruiken ze hiervoor een andere term. Er is overleg binnen vaktechnische commissies, vtc's noemen ze die. Een vtc bestaat uit vertegenwoordigers uit de sector. Dat kan een groepje van drie-vier man zijn maar ook van zes of meer. Zij komen samen met alle collega's van de vakgroep. Minimaal twee keer per jaar en als er aanleiding toe is vaker. Frans de Bakker, teamleider mbo van het Groencollege Goes: "De vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven zijn een afspiegeling uit de hele regio die onze school bedient, plus uit de hele breedte van de sector. Bijvoorbeeld bij groenvoorziening is er iemand namens de gemeenten, iemand namens bedrijven enzovoort. Vaak zijn zij ook actief in de regionale of landelijke branchevereniging."

Het vtc-overleg was ooit overkoepelend voor het hele aoc. Sinds vijf jaar – "als het niet meer is" – geeft elke locatie binnen Edudelta aan de inzet van de vaktechnische commissies een eigen invulling. De gespreksonderwerpen in Goes? Met name de laatste tijd gaat het over de competentiegerichte kwalificatiestructuur (CKS) en de gevolgen daarvan en over de inhoud van de proeven van bekwaamheid, zegt De Bakker. "Over de praktische afstemming van het aanbod en de kennis op de vragen uit het bedrijfsleven. Over en weer wisselen we gegevens en signalen uit, en stemmen we af. Onze coaches en docenten komen vaak bij bedrijven, andersom laten de

Informeel en formeel overleg vindt plaats na een proeve van bekwaamheid, soms over meer dan de leerling en de proeve

Informeel overleg tijdens een bezoek aan de werkplek

vtc-leden en andere mensen uit de sector zich regelmatig op de scholen zien, soms zelfs om als specialist onderwijs uit te voeren.”

Nog een moment waarop veel informatie wordt uitgewisseld is de jaarlijkse avond voor bpv-bieders. “We doen er alles aan om deze elk jaar groter te laten worden. Onze bedoeling is dan zoveel mogelijk mensen uit de diverse sectoren in onze school te krijgen.”

Vinger in de pap

Aan de andere kant van het land, bij AOC Oost, heeft eveneens elke studierichting van het mbo een sectorraad. Dit zijn aoc-brede raden met tot nu toe een adviserende rol. Maar daar komt verandering in. Volgens CvB-voorzitter André Bomers wil men ze een minder vrijblijvende rol geven en een grotere vinger in de pap. “Wij willen dat de sectorraden meer te zeggen krijgen over de geleverde onderwijsprestaties en zelfs dat ze stemrecht krijgen over de noodzakelijke ontwikkelingen binnen inhoud en kwaliteit van het onderwijs.” Hij vindt dat de veranderende invloed past in een kwaliteitscyclus die steeds meer uitgaat van vraag in plaats van aanbod. Je legt als aoc tegenwoordig juist verantwoording af in de regio aan de klant, aan de leerlingen, aan ouders en bedrijven. Het

doel is inzicht en reflectie, zegt Bomers: Wat vindt de klant van ons onderwijs? De gewoonte waren bijeenkomsten waarin de mensen uit de sector vooral veel informatie kregen. En een vrij passieve rol speelden. In de nieuwe situatie draait het aoc het om en bevragen de sectoren de opleiding over de prestaties en de tevredenheidsonderzoeken. Bomers stelt zich voor dat bedrijven straks de rol spelen van actieve, kritische klanten. Krijg ik waar voor mijn geld? Worden de beloften waargemaakt? Zit de organisatie goed in elkaar? Hoe zit het met de onderwijstijd? Werkt men goed samen? Kortom: wat kan er beter in beleid, organisatie en inhoud. “Ze houden ons een spiegel voor. Zo komt de inspecterende rol meer in de regio te liggen.” Volgens de CvB-voorzitter van AOC Oost zal deze ontwikkeling er in de toekomst, in het licht van de governancecode en met de komst van een nieuwe wet op de Medezeggenschap (WOR), toe leiden dat het bedrijfsleven meepraat net zoals als de ouders, leerlingen en medewerkers.

Heel concreet

“Da’s toevallig! De jaarlijkse mbo-studiedag die we binnenkort houden is gewijd aan het bedrijfsleven”, zegt medewerker onderwijsinnovatie Frank van

den Dungen van Helicon Opleidingen. Sectorraden, die bestaan niet meer bij Helicon. “Dat liep vast op algemeenheden. Het werd ik zou bijna zeggen een rituele dans, waarin het meer om het netwerk van bestuurders ging dan dat er concreet sturing of feedback werd gegeven op inhoudelijke zaken. Van den Dungen vertelt dat Helicon het tegenwoordig zoekt in heel concrete bijdragen van het bedrijfsleven. Een bewuste keuze. Het krijgt invloed en wordt feedback gevraagd op concrete punten. Vaak per sector, soms samen. Zo is men betrokken bij het opstellen van de proeves van bekwaamheid en een vertegenwoordiger uit het vak heeft maximale zeggenschap (49 procent) bij de beslissing of een leerling de proeve van bekwaamheid haalt. In het kader van competentiegericht opleiden en examineren organiseert Helicon ad hoc bijeenkomsten waarop het bedrijfsleven keuzemogelijkheden krijgt voorgelegd. “Wij doen eerst de papierwinkel en het huiswerk, het bedrijfsleven kan haar invloed doen gelden op een moment dat er nog aanpassingen mogelijk zijn.” Een andere, momenteel nog ‘niet helemaal uitgekristalliseerde’, bijdrage van het bedrijfsleven is die aan het stroomlijnen en verbeteren van de beroepspraktijkvorming. “We kijken op welke pun-

Landelijke beslisstructuur

Naast regionale zijn er landelijke sectorcommissies die meepraten over de inhoud van het onderwijs. Wat betreft het groene mbo-onderwijs worden deze gefaciliteerd door kenniscentrum Aequor. Deze commissies bepalen de inhoud van het onderwijs, die wordt uitgezet in de kwalificatiestructuur. Een sectorcommissie bestaat uit vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers uit een sector en van het onderwijs. “De commissie Groene ruimte bijvoorbeeld,” vertelt Henk Bruggink van Aequor, “bestaat uit vertegenwoordigers van VHG, VNG, het Bosschap (Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en St. Provinciale Landschappen), Recron en de Unie van waterschappen. Dat zijn de werkgevers. De werknemers worden vertegenwoordigd door CNV en FNV en door onderwijs met drie aoc’s en IPC Groene Ruimte.” De bedrijfseenheid, dat is de sectorcommissie zónder de onderwijsverte-

genwoordiging, stelt de beroepsgerichte competentieprofielen op. De commissie beoordeelt deze en stelt ze vast in kwalificatieprofielen. Als de minister die goedkeurt, maken de scholen er een onderwijs- en examenstructuur van. Die leggen zij dan weer voor aan hun eigen, regionale sectorraad. Immers, een aoc kan een deel van het onderwijs naar eigen behoefte invullen. Bruggink indrukt dat veel scholen een slapende sectorraad hebben. “Die bestaat alleen op papier. Daar moet nieuw leven ingeblazen worden.” Bruggink: “De commissieleden zijn de vertegenwoordigers van hun achterban. Zo heeft de VHG een onderwijsstuurgroep waar men de voorstellen toetst, voorafgaand aan de bijeenkomsten van de sectorcommissie. De regionale vertegenwoordigers van de VHG zitten weer in de sectorraden van de aoc’s.” En zo is de cirkel rond.

ten we het bedrijfsleven meer zeggenschap kunnen geven”, aldus Van den Dungen. Hij verwijst ook naar een nieuwe opleiding als Studio T (zie vgo nr 1), waar enkele bedrijven en Helicon samen invulling geven aan het onderwijs. En dus naar de mbo-studiedag dit jaar. “Daar vragen we de voormannen van toonaangevende bedrijven uitspraken te doen over de gewenste ontwikkelingsrichting, de gevraagde diepgang en de beoogde bandbreedte van de toekomstige werknemers en ondernemers voor hun branche.”

Themabijeenkomsten

Op een aantal mbo-opleidingen van AOC Friesland functioneert de sectorraad volop en op andere minder of niet, vertelt CvB-er Annet van den Broek. “Voor sommige sectoren, Bloem of Dier bijvoorbeeld, zijn er daarom aparte (thema)bijeenkomsten, waar wordt gesproken over het onderwijs en de examinering.” De examinering is overigens

voortdurend onderwerp van overleg, maar dan wel door de docenten op de bedrijven, ook na elke proeve van bekwaamheid, waarbij de inhoud van de proeve altijd wordt geëvalueerd. Iets anders zijn de samenwerkingstrajecten met één of meerdere bedrijven in een sector. In de besprekingen hiervan komen onderwijs, het programma van eisen en de rol van het bedrijfsleven aan de orde. Het eerste contact vindt op directieniveau plaats, waarna de uitwerking is aan de teamleider en docenten. Dit alles speelt zich af op locatieniveau. “In maart gaan er contacten op bestuursniveau plaatsvinden. Dan ontvangen Frans Sikkes en ik mensen uit de diverse sectoren en uit de sectorraden, om ons oor te luister te leggen. Die informatie zal mogelijk op de locaties weer gebruikt worden.”

Per locatie

Ook op het Groenhorst College in het midden van het land zijn de vaste con-

tacten niet aoc-breed georganiseerd. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de locaties vertelt Kees Knook, directeur Aerescontract. “Dit heeft de maken met de spreiding van de locaties en met de markt, ofwel de sectoren waar de scholen zich op richten. De contacten zijn dan directer en elke locatie zoekt de vorm van contact met het bedrijfsleven die past”, zegt Knook. En: “Het locatieoverstijgende is nog niet uitgekristalliseerd.”

Hij vindt dat elk onderdeel van de organisatie een goede relatie met het bedrijfsleven moet hebben.

Knook noemt de relatiebeheerders als ingang om het bedrijfsleven te betrekken bij het onderwijs. Op elke locatie werken mensen die een paar dagen in de week die taak hebben. Het zijn voormalige bedrijfsadviseurs, die Groenhorst anderhalf jaar geleden in dienst hield. Nico Verburg, relatiebeheerder in Barneveld: “Wij onderhouden de contacten met bedrijven.” Hij en zijn collega’s bezoeken de bedrijven om hen te informeren over wat school kan en wil. Dat gaat, zoals ook op andere aoc’s, over bv en het afnemen van pvb’s op het bedrijf. Hij vindt het belangrijk dat dit niet door de docent gebeurt, bij een stagebezoek of na afloop van een proeve. “Dan hoort het om de leerling te draaien. Wij kunnen ons oor te luister leggen. We krijgen en vragen informatie over het bedrijf en de sector.”

Het aoc in Barneveld streeft naar één relatiebeheerder per team. Het structureel informatie uitwisselen moet in Barneveld nog uitgewerkt worden, vertelt Verburg. “Maar we leggen zelf ook contacten met vertegenwoordigers en belangenverenigingen in de branche. Dan gaan we bijvoorbeeld naar hun vergaderingen waar je dan hoort wat er speelt.” □